

Szympansy preferują naśladowanie osobników z prestiżem

Autor tekstu: **Ed Yong**

Tłumaczenie: **Krzysztof Achinger**

Nie ma działania wystarczająco głupiego, abyś nie mógł znaleźć kogoś, kto by się go podjął, jeżeli jest ono wspierane przez celebrytę. Nawet najgłupsze rady na każdy temat, poczynając od sposobów leczenia po diety znajdują szczęśliwych idiotów ustawiających się w kolejce, aby ich wysłuchać, jeżeli tylko pochodzą z ust człowieka, który choć raz pojawił się w telewizji. Takie rekomendacje mogą być tragiczne w skutkach, mogą też być bardzo korzystne, jeżeli ludzie, o których mowa będą mądrzy i posiadający odpowiednią wiedzę, poczynając od starszyny wioski, a kończąc na przywódcach danej społeczności. Wszystko to jest częścią jednego trendu — ludzkiego zamiłowania do małpowania jednostek o wysokim statusie. A teraz wygląda na to, że nie jesteśmy jedynym gatunkiem z takimi skłonnościami. Szympansy mają tę samą skłonność do naśladowania osobników o większym prestiżu.

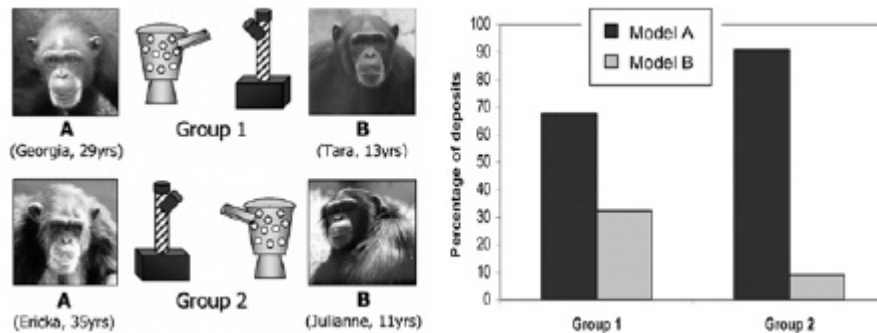
Wiemy, że szympansy naśladują nowe zwyczaje jeden od drugiego, a różne grupy cieszą się bogatymi i zróżnicowanymi kulturami. Rozumienie tych zjawisk zawdzięczamy w głównej mierze naukowcom, takim jak Victoria Horner, Andrew Whiten oraz Frans de Waal z [Yerkes National Primate Research Center](http://www.yerkes.emory.edu/) (<http://www.yerkes.emory.edu/>). Teraz ta sama grupa odkryła, że podczas przekazywania zwyczajów, niektóre szympansy są bardziej wpływowe niż inne. Gdy mają wybór między dwoma jednostkami, szympansy skłaniają się do kopiowania działań starszych i ważniejszych osobników

Yerkes Center jest, nawiasem mówiąc, wzorowym ośrodkiem badawczym szympansów. Szympansy żyją na przestronnych wybiegach na świeżym powietrzu, obsianych trawą, wyposażonych w instalacje do wspinaczki, huśtawek oraz zabawek wspomagających stymulację ich mózgow. Badacze wołają każdego szympansa po imieniu i zapraszają do wzięcia udziału w badaniach, pozwalając im na zapoznanie się z przyrządami badawczymi.

Do tej pory badacze z Centrum skupiali się na tym, czy szympansy przekazują zwyczaje jeden drugiemu, a teraz rozpoczęli badanie nad tym, *dlaczego* szympansy mogą decydować się na kopiowanie zachowań innych osobników. Horner dał dwóm grupom szympansów możliwość nauczenia się zestawu nowych umiejętności od jednego z dwóch nauczycieli. W każdej parze nauczycieli, jedno zwierzę było wysoko postawioną starszą samicą, która z powodzeniem przekazywała wcześniej zwyczaje, a drugim był młodszy osobnik bez takiego doświadczenia.

W pierwszej grupie Horner nauczyła starszą samicę, aby zbierała plastikowe żetony i wkładała je do pudełka w kropki w zamian za jedzenie. W międzyczasie nauczyła także młodszą samicę robić to samo z pudełkiem w paski. W drugiej grupie pudełka przydzielono odwrotnie. Przez dziesięć dni inne szympansy obserwowały swoich demonstratorów odgrywających zbieranie żetonów podczas 20-minutowych sesji.

Gdy widzowie otrzymali własne żetony, byli bardziej skłonni wrzucać je do pudełek preferowanych przez starszą, znajdującą się wyżej w hierarchii małą, niezależnie od tego, czy pudełka były w kropki czy w paski. Ćwicząc w grupach opowiadały się za jej wyborem przez 70% i 90% czasu. Jako jednostki, również preferowały taki wybór.

Sklonność ta musi wynikać z różnicy między dwiema nauczycielkami, ponieważ żadne z działań nie było trudniejsze, ani też nie przynosiło większych korzyści. Nauczycielki pracowały w równoległych sesjach, tyle samo razy i w takiej samej odległości od publiczności. A dominująca szympanśka nie zachowywała się agresywniej od tej, która znajdowała się niżej w hierarchii.

Horner uważa, że szympansy, podobnie jak ludzie, zyskują „prestż” podczas demonstrowania swoich umiejętności i wiedzy, ale posiadanie prestiżu daje nieproporcjonalny wpływ na inne osobniki. Efekt ten jest prawdopodobnie jeszcze silniejszy w naturze, gdzie znajdujące się niżej w hierarchii jednostki mogą bardziej obawiać się agresywnych nagan od innych osobników i pozostawać na peryferiach grupy. Jednak nie wiadomo, co dokładnie przyczynia się do ich prestiżu: wiek, status społeczny, poprzednie sukcesy czy może mieszanka wszystkich naraz? Badając tylko dwie pary demonstratorów, Horner nie jest jeszcze w stanie tego określić.

Może to być sprawa oczywista, ale ponieważ nigdy wcześniej tego nie badano, rzuca to nowe światło na kulturę szympanców. Grupy dziko żyjących szympanców z pewnością różnią się kulturowo, ale równocześnie badacze terenowi odkryli, że większość nowości nigdy nie jest rozpowszechniona. Szympansy także „tkwią” w znanych już technikach. Opierają się przed przyjęciem nowej strategii, nawet jeżeli jest bardziej efektywna.

Wyniki badań Horner mogą pomóc w wyjaśnieniu tego zjawiska. Wygląda na to, że w społecznościach szympanców poddaństwo jest matką innowacji. Większość innowacji należy do usytuowanych niżej w hierarchii jednostek, które próbują unikać rywalizacji z przełożonymi. Jak na ironię, znacznie mniej prawdopodobnym jest, aby jednostki te były naśladowane przez pozostałe mały. Tylko jeżeli awansują, będą miały szansę przekazać swoje nowe zachowania kolegom.

Źródło: [PLoS ONE](http://dx.doi.org/10.1371/journal.pone.0010625) (<http://dx.doi.org/10.1371/journal.pone.0010625>)

Zdjęcia: [Matthew Hoelscher](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Three_chimpanzees_with_apple.jpg) (http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Three_chimpanzees_with_apple.jpg)

[Tekst oryginału](http://blogs.discovermagazine.com/notrocketscience/2010/05/21/chimps-prefer-to-copy-others-w-ith-prestige/) (<http://blogs.discovermagazine.com/notrocketscience/2010/05/21/chimps-prefer-to-copy-others-w-ith-prestige/>).

Not Exactly Rocket Science/Discover, 21 maja 2010r.

Ed Yong

Mieszka w Londynie i pracuje w Cancer Research UK. Jego blog „Not Exactly Rocket Science” jest próbą zainteresowania nauką szerszej rzeszy czytelników poprzez unikanie żargonu i przystępną prezentację.

[Strona www autora](#)

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 04-06-2010)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,7332) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,7332>)

Contents Copyright © 2000-2010 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2010 Michał Przech

Autorem portalu Racjonalista.pl jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielami portalu są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach

komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie strony tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl